

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

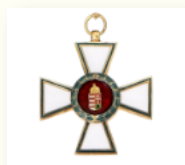
Márciusban megtartottuk a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság tavaszi ülését, amelyen döntöttünk az idei Arany János-díjazottak személyéről. Név szerinti ismertetésükre májusi hírlevelünkben kerül sor. Kitüntetésüket a májusi akadémiai közgyűlésen kapják meg. A közgyűlés keretében rendezzük meg hagyományosan a Külső Tagok Fórumát, amelyre tisztelettel hívjuk Önöket. Ebben az évben a közgyűléshez kapcsolódva az Akadémia ad helyet az Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága konferenciájának.

Kocsis Károly elnök

ELISMERÉSEK, DÍJAK

A **Magyar Érdemrend tisztikeresztjét** kapta **Tonk Márton** filozófus professzor, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektora, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja.

A **Magyar Érdemrend lovagkeresztjét** kapta **Tóth Endre**, a Prague University of Economics and Business egyetemi kancellárja, a prágai Charles University és a University of South Bohemia kutatója, az MTA köztestületének külső tagja;

Antal Ildikó, a Johnson and Johnson Gyógyszeripari Intézete Immunológia Project Managementjének igazgatója;

Postma Ferenc teológus, az Amszterdami Szabadegyetem nyugalmazott professzora;

Ivanović Josip, a neveléstudományok doktora, az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karának dékánja, az MTA köztestületének külső tagja;

Karátson Endre irodalomtörténész, a Charles de Gaulle – Lille 3 Egyetem professor emeritusa;

Klima Gyula, a New York-i Fordham University filozófiaprofesszora;

Uray Zoltán sugárbiológus, a kolozsvári Ion Chiricuta Onkológiai Intézet korábbi tudományos főkutatója, az MTA külső tagja;

Tóth Valéria ápolástankutató, a University of South Bohemia Faculty of Health and Social Sciences tudományos dékánhelyettese;

Vörös János bioelektronikai mérnök, a Zürichi Műszaki Egyetem professzora.

Magyar Arany Érdemkeresztet kapott **Bárczi Zsófia**

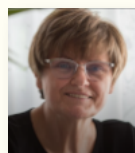
irodalomtörténész, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem dékánja, az MTA köztestületének külső tagja;

Cserey Zoltán Mihály történész, a Székely Nemzeti Múzeum volt igazgatója;

Deme Katalin, az Aarhus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Tanszékének oktatója;

Hedwig Gerits, a Centrum voor Levende Talen szekcióvezető magyarnyelv-tanára.

[Bővebben:](#)

A koreai IVI – SK Bioscience Park **MahnHoon Díjat** kapta **Karikó Katalin** biokémikus, a Pennsylvanai Egyetem docense.

[Bővebben:](#)

Teleki József-díjat kapott **Péntek János** nyelvész, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem professzora, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

Gróf Mikó Imre Emléklapot kapott **Biró Annamária**

irodalomtörténész, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem kutatója, az EME kiadóvezetője és **Jakó Klára** erdélyi

történész, most a BTK Történettudományi Intézetének munkatársa, az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2021. évi, **Az Év Könyve** elismerését **Gálfi Emőke Gyulafehérvár és uradalma a 16. század második felében és Jancsó Árpád Bánát első vasútja:** az Oravica–Báziás-vasútvonal története című kötete kapta. A szerzők az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Péntek János nyelvészprofesszor, akadémikus az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület **Életműdíját** is megkapta.

[Bővebben:](#)

Az **EMKE életműdíjában** részesült **Fleisz János** történész, a Nagyváradi Állami Egyetem korábbi egyetemi magántanára, az MTA köztestületének külső tagja is.

[Bővebben:](#)

Bányai János-díjat kapott **Dimény-Haszmann Orsolya** muzeológus, néprajzkutató, a csernátoni Haszmann Pál Múzeum vezetője, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Gondoskodó közösség-díjat kapott **Orosz Ildikó**, a neveléstudományok doktora, a II. Rákóczi

Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola elnöke, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

A Stanford Egyetem által készített, **a világ legjelentősebb tudósainak 2%-os listáján** három

délvidéki magyar tudós is szerepel: **Papp Endre** matematikus, **Guzsvány Valéria** vegyész és **Cvetičanin (Pintér) Livia** gépészmérnök professzorok.

[Bővebben:](#)

Fölkerült a világhálóra **az MTA romániai testületi és köztestületi tagjainak jelentős**

publikációiról készült első negyedévi lista.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSOK

Az eszéki J. J. Strossmayer

Tudományegyetem **Kulturális Identitás és Regionális Örökségek Kutatóközpontjának magyar vonatkozású kutatási projektjeiről** olvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

4. oldal

A román többség erdélyi magyarokkal szembeni attitűdjét vizsgáló kutatás eredményeiről olvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

udvardy frigyes
A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990-2017

Közel **50 ezer tétellel bővült** Udvardy Frigyes **A romániai magyar kisebbség kronológiája 1990-2017** nevű adatbázisa.

[Bővebben:](#)

Lehoczy Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont

Elkészült a **beregszászi** köztemető **római katolikus sírkertjének** kereshető **adatbázisa**.

[Bővebben:](#)

Kárpátaljai Élőlény-monitorozó néven kutatói és oktatási profilú, biológiai–ökológiai **mobilalkalmazást**

fejlesztettek ki a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

Lezajlott az **Erdélyi Múzeum-Egyesület tisztújító közgyűlése**. Az új elnök: **Bitay Enikő**

mérnök–informatikus, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem professzora, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

BABEŞ-BOLYAI
TUDOMÁNYEGYETEM

A kolozsvári **Babeş–Bolyai Tudományegyetem** a QS (Quacquarelli Symonds) nemzetközi egyetemi rangsorban 10 tudományterületen **a világ vezető egyetemei között** foglal helyet.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

Németországban jelent meg és letölthető a világhálóról a **Melioration und Migration Wasser und Gesellschaft in Mittel- und Ostmitteleuropa vom 17. bis Mitte des 19. Jahrhunderts** című kötet. Szerkesztette **Fata Márta**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Csatáry György** **Трансільванські князі роду Ракоці та пам'ять про них на Закарпатті** (A Rákóczi-család erdélyi fejedelmei és emlékhelyei Kárpátalján) című ukrán nyelvű monográfiája. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Kolozsváron jelent meg **Kiss Ágnes Finomhangolás**. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúarendszerekben. Romániai példák (1949-1989) című kötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

5. oldal

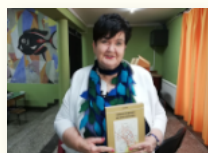
Megjelent a **Komplexitás a természetben és a társadalomban**. Filozófiai és tudományközi megközelítések című konferenciakötet az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottságának támogatásával. Szerkesztette **Szigeti Attila** és **Ungvári Zrínyi Imre**, az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Kolozsváron jelent meg **A jogfejlődés hasonló és eltérő útjai Kelet-Közép-Európában** című tanulmánykötet. Szerkesztette **Pál Előd**.

[Bővebben:](#)

Székelyudvarhelyen jelent meg **Patkó Ferenc Rovarok és élőhelyeik** című kötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

A Vajdaságban jelent meg **Szőke Anna A polgárság megjelenése a paraszti közösségben** című kötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Budapesten jelent meg **Nebojszki László Felső-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859-60-ból** című kötete.

[Bővebben:](#)

Alsóőrön jelent meg a **Dr. Ireneus Galambos élete és munkássága** című forrásmű. Szerkesztette **Kelemen László**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent és letölthető a világhálóról a **Magyar Tudomány** folyóirat **áprilisi** száma.

[Bővebben:](#)

Megjelent a kolozsvári **Magyar Kisebbség** folyóirat **2021/1-2.** tematikus száma a szlovákiai magyar politikai mozgástéréről.

[Bővebben:](#)

Megjelent a kolozsvári **Korunk** **áprilisi** tematikus száma Erdélyi magyar nőirodalmi hagyomány címmel.

[Bővebben:](#)

Megjelent az **Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Firka** folyóiratának 2021-2022/3. száma.

[Bővebben:](#)

nature *High-resolution laser resonances of antiprotonic helium in superfluid 4He* címmel jelent meg a Nature folyóiratban az a tanulmány, melynek társszerzői között van **Sótér Anna** fizikus, a zürichi Eidgenössische Technische Hochschule professzora.

[Bővebben:](#)

ECOLOGY LETTERS

Az Ecology Letters nemzetközi folyóiratban jelent meg **Vincze Orsolya** és szerzőtársai (többségük a Babeş–Bolyai Tudományegyetem kutatója) tanulmánya ***Sexual dimorphism in immune function and oxidative physiology across birds***: The role of sexual selection címmel.

[Bővebben:](#)

Megtekinthetik a világhálón a Haza és szülőföld. ***Az erdélyiség***

történeti alakzatai címmel március 3-án Budapesten megrendezett vitaest felvételét. A rendezvény résztvevői: **Filep Tamás Gusztáv** művelődéstörténész, a Kisebbségkutató Intézet munkatársa, **K. Lengyel Zsolt** történész, a Regensburgi Egyetem Magyar Intézetének oktatója és **Szarka László** történész, a Rubicon Intézet tudományos főmunkatársa.

[Bővebben:](#)

Meghallgathatják a világhálón a Sapientia Podcast sorozat ***Tudományos élet és a nők*** című epizódját.

[Bővebben:](#)

Beszélgetést hallgathatnak meg a világhálón **Néda Zoltán** fizikussal, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem professzorával, az MTA külső tagjával

a róla és Biró Tamás Sándor fizikusról elnevezett matematikai–fizikai modellről.

[Bővebben:](#)

Az erdélyi magyarok nyelvhasználatáról olvashatnak el **interjút** a világhálón **Benő Attila**

nyelvésszel, Babeş–Bolyai Tudományegyetem professzorával, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

Interjút olvashatnak el a világhálón **Csányi Erzsébet** irodalomtörténésszel, az Újvidéki

Egyetem professzorával, a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács újonnan megválasztott elnökével.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

Március 16-án a **tavaszi hadjárathoz vezető útról** tartott előadást Szencen **Nagy-Luttenberger**

István történész, a Magyarságkutató Intézet tudományos főmunkatársa.

[Bővebben:](#)

TudományKöz sorozatában **Csillagászat régen és ma** címmel rendezett online kerekasztal-beszélgetést az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottsága március 17-én.

[Bővebben:](#)

Pázmány Péter emlékülést rendeztek Bécsben március 19-én a 400 éves Pazmaneumban.

[Bővebben:](#)

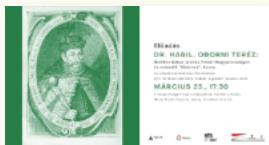
Március 21-én német, illetve angol nyelvű tudományos konferenciát rendeztek Bécsben **IV. Károly 1922–2022** címmel.

[Bővebben:](#)

Március 22-én a Virtuális Bolyai Egyetem keretében tartott előadást **Szász Levente** közgazdász professzor, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem dékánhelyettese, az MTA köztestületének külső tagja **A koronavírus-járvány hatása az online vásárlásokra: múltó fellendülés vagy hosszú távú változás?** címmel.

[Bővebben:](#)

Kassán tartott előadást március 23-án **Orbani Teréz** történész, a pécsi Janus Pannonius

Tudományegyetem docense, **Bethlen Gábor uralma Felső-Magyarországon és a második „fővárosa”, Kassa** címmel.

[Bővebben:](#)

Hungarian as a Heritage Language in the US címmel szervezett nemzetközi online konferenciát március 26-án a Cleveland State University magyar

programja. A konferencián **Notes on Hungarian-American Bilingualism Research** címmel nyitóelőadást tartott **Kontra Miklós** nyelvészprofesszor, az MTA Domus-programjának kuratóriumi elnöke.

[Bővebben:](#)

Az anekdotikus prózahagyomány a 20. századi magyar irodalomban címmel

rendezett kerekasztal-beszélgetést TudományKöz sorozatában az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottsága március 28-án.

[Bővebben:](#)

Az Edu Uni kutatás eredményeiről rendezett online beszélgetést március 30-án a TéKa, a Szlovákiai Magyar Fiatalok Tudományos és Kulturális Társulása.

[Bővebben:](#)

A virolingvisztika és viroszemiotika aktuális kérdései címmel rendezett nemzetközi online tudományos szimpóziumot április 1-jén a Selye János Egyetem.

[Bővebben:](#)

Április 3-án Bécsben tartott előadást **Dimény Attila** néprajzkutató, muzeológus, a kézdivásárhelyi Céhtörténeti Múzeum vezetője, **A céhes és a polgári**

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

8. oldal

értékrend társadalmi hatásai
Kézdivásárhelyen címmel.

[Bővebben:](#)

Nők a történelem
homályában II.
Ismer(e)t(tlen) nők ismert
közegben címmel rendeztek

nemzetközi tudományos konferenciát a
Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetemen
április 5-6-án.

[Bővebben:](#)

1945 vég és kezdet
címmel rendeztek
tudományos

konferenciát Bécsben április 5-7. között.

[Bővebben:](#)

Április 6-9. között rendezték
meg Kolozsváron a XVII.

Kárpát-medencei Környezettudományi
Konferenciát.

[Bővebben:](#)

Magyarnak maradni Er-
délyben címmel tartott elő-
adást Bécsben április 7-én
Szabó Csaba történész,

a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója.

[Bővebben:](#)

Az idő a polgári jogban
címmel rendeztek

konferenciát Kolozsváron április 7-én.

[Bővebben:](#)

Kisebbségi nyelvek és több-
nyelvűség Szerbiában és Kelet-
Közép-Európában címmel nem-
zetközi konferenciát rendeztek

Szabadkán április 7-8. között. [Bővebben:](#)

Április 7-9. között rendezte
meg Marosvásárhelyen az

Erdélyi Múzeum-Egyesület
Orvos- és Gyógyszerésztudományi
Szakosztálya és az MTA Kolozsvári
Akadémiai Bizottsága **a XXX.**
Tudományos Ülésszakát.

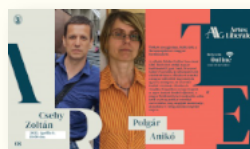
[Bővebben:](#)

Szintén április 7-9. között rendezték meg
az **Amerikai Magyar Tanáregyesület**
46., évi rendes, ezúttal online
konferenciáját.

[Bővebben:](#)

Perspectives in Human
Sciences címmel rendezett
angol nyelvű online

workshopot a Sapiientia Erdélyi Magyar
Tudományegyetem április 8-án, melyen
a plenáris előadást **Kádár Zoltán Dániel**
nyelvész, sinológus, a kínai Dalian
University professzora tartotta **Cross-**
Cultural Politeness Research – New
Vistas címmel. Az előadás megtekinthető
a világhálón.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon az
Artes Liberales sorozat
keretében tartottak
online előadást az MTA

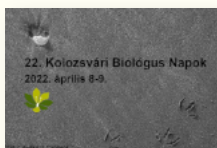
Kolozsvári Akadémiai Bizottságának
szervezésében **Csehy Zoltán** és **Polgár**
Anikó felvidéki irodalomtörténészek,
az MTA köztestületének tagjai **Örökös**
mozgásban. Reflexiók a Metamorphoses
magyar fordításairól címmel. [Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

9. oldal

Április 8-9-én rendezték meg a **Kolozsvári Biológus Napokat**.

[Bővebben:](#)

Az MTA ösztöndíjairól, pályázatairól

rendeztek online

beszélgetést április 11-én a világhálón **Morvai Tünde** politológussal, az MTA Határon Túli Magyarok Titkárságának vezetőjével.

[Bővebben:](#)

Április 12-én tartotta meg székfoglaló előadását Budapesten

Izsvák Zsuzsanna genetikus, a Max-Delbrück-Centrum für

Molekulare Medizin kutatócsoport-vezetője, az MTA külső tagja **Csipke-rózsika és a többiek** – Mobilis genetikai elemek: evolúciótól az alkalmazásig címmel.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

Életének 90. évében **elhunyt Domokos Gábor**

fizikus, a Johns Hopkins Egyetem professzor

emeritusa, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

88 éves korában **elhunyt Irene Levay Krisztinicz** radiológus orvos, a State University of Buffalo nyugalmazott docense.

[Bővebben:](#)

Életének 69. évében **elhunyt Horváth István Tamás** kémikus, korábban a Zürichi Műszaki Egyetem (ETH), az Eötvös

Loránd Tudományegyetem, illetve a City University of Hong Kong professzora, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

305 évvel ezelőtt született

Nagyszombatban **Weiss Ferenc**

Xaver (Franciscus) jezsuita

matematikus és csillagász,

a nagyszombati, majd a budai obszervatórium igazgatója.

[Bővebben:](#)

235 éve született a felvidéki

Szokolcán **Czinár Mór Pál**

történész, bencés szerzetes,

a pannonhalmi apátság

könyvtárigazgató tanára, akadémikus.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Szentgyörgyön

született 190 esztendeje **Vámbéry**

Ármán orientalista, a pesti

egyetem tanára, akadémikus.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Ipolyvisken született

180 évvel ezelőtt **Fehér Ipoly**

Kálmán bencés szerzetes, tanár,

pannonhalmi főapát, **természet-**

tudományi író, az MTA tiszteleti tagja.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

10. oldal

Az erdélyi Erzsébetvárosban született 135 éve **Szőkefalvi-Nagy Gyula matematikus**, a szegedi, illetve a kolozsvári egyetem tanszékvezető professzora, akadémikus.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Gyetván született 125 éve **Lassovszky Károly csillagász, geofizikus**, a budapesti egyetem intézetigazgatója, a Smithsonian Asztrofizikai Központ (Massachusetts) kutatója.

[Bővebben:](#)

A bánsági Karánsebesen született 120 évvel ezelőtt **Schmidt Eligius Róbert bányamérnök, hidrogeológus**, a Budapesti Műszaki Egyetem professzora.

[Bővebben:](#)

110 évvel ezelőtt született Selmezbányán **Ronkay Ferenc gépészmérnök**, a Budapesti Műszaki Egyetem professzora.

[Bővebben:](#)

Kerek száz évvel ezelőtt született **Szamosi Géza elméleti fizikus**, a montreali Concordia Egyetem igazgató professzora.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

Megjelentek az **MTA Domus programjának tavaszi felhívásai**. Pályázni magyarországi és

szülőföldi ösztöndíjakra, illetve intézményi támogatásokra lehet.

A beadási határidő: április 20.

[Bővebben:](#)

Megjelentek a **Délvidékért Kiss Alapítvány ösztöndíjának** tavaszi pályázati felhívásai.

A beadási határidő: április 22.

[Bővebben:](#)

A Kisebbségi Jogvédő Intézet **pályázatot** hirdet fiatal

kutatóknak a **kisebbségvédelemmel kapcsolatos tanulmányok megírására**.

A pályázati határidő: május 22.

[Bővebben:](#)

Május 1-jéig lehet pályázni az Amerikai Magyar

Orvosszövetség **Study in Houston ösztöndíjára**.

[Bővebben:](#)

Az Amerikai Magyar Tanáregyesület **pályázatot** hirdet e-folyóiratának, a **Hungarian Cultural Studies-nak a főszerkesztői állására**.

[Bővebben:](#)

Május 6-7-én rendezik meg a Szilágyságban 19. alkalommal a **Szilágyság-kutatás** napját **A népdal és a néptánc a Szilágyságban** címmel.

A jelentkezési határidő: április 20.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

11. oldal

Május 19-20. között online nemzetközi tudományos konferenciát szervez a Sapiientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem ***Trans-linguistica VI. Változó bölcsészettudomány***: innováció, hagyomány, értékteremtés címmel.

[Bővebben:](#)

Október 7-én ***Kutatásszemléleti, módszertani és történeti összefüggések a magyar néprajztudományban*** címmel konferenciát rendeznek Kolozsváron. A jelentkezési határidő: május 15.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

12. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2022/4. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkesztő: Kálóczy Katalin

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők

[az MTA honlapján.](#)

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Gács Péter

(Budapest, 1947. május 9.)

a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja

Péter Gács was born in Budapest on 9 May 1947. He obtained his diploma in mathematics at the Eötvös Loránd University in 1970. In 1970-77 he was research associate of the Mathematical Institute of the Hungarian Academy of Sciences. In 1972-73 he received a fellowship and was working with Leonid A. Levin at the Statistical Laboratory of Moscow University led by Andrei Kolmogorov. In 1977-78 he was visiting associate professor and assistant professor at the J. W. Goethe University, Frankfurt am Main, where he received his PhD in 1978. In 1979 he did post doc work at the Computer Science Department of Stanford University. Then in 1980-84 he taught at the Departments of Computer Science and Mathematics of the University of Rochester. In 1984 he joined the Computer Science Department of Boston

Gács Péter Budapesten született 1947. május 9-én. 1970-ben szerzett matematikus diplomát az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. 1970-77-ben kutatási munkatárs volt az MTA Matematikai Kutatóintézetében. 1972-73-ban akadémiai ösztöndíjas volt a Moszkvai Egyetem Andrei Kolmogorov által vezetett Statisztikai Laboratóriumában, ahol Leonyid A. Levinnel dolgozott. 1977-78-ban vendégként, majd docensként dolgozott a J. W. Goethe Egyetemen Frankfurt am Main-ban, ahol 1978-ban PhD-fokozatot szerzett. 1979-ben posztdoktori kutató volt a Stanford Egyetem Számítástudományi Tanszékén, majd 1980-84-ben a Rochesteri Egyetem Számítógép-tudományi és Matematikai Tanszékén oktatott. 1984-ben került a Bostoni Egyetem Számítógép-tudományi

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

14. oldal

University, in 1985 he was tenured and since 1992 he has been professor, now emeritus. He was visiting scientist, scholar and/or professor in several institutions – among others at the IBM Research Center in San Jose in 1988-89, and in Yorktown Heights in 1992, at the Rutgers University in 1992, at CWI in Amsterdam in 1993 and in 2000, at the University of Rome, Italy in 2000, at École Normale Supérieure, Paris and the University of Provence, Marseille in 2007. In 2008 he was visiting researcher at the Rényi Alfréd Mathematical Institute of the Hungarian Academy of Sciences and in 2013 visiting researcher at LIRMM, Montpellier, France.

His main research interests are (classical and algorithmic) information theory and fault-tolerant computation.

He is author/co-author of 75 publications.

In the 70's with László Lovász they published the textbook *Algoritmusok*.

Earlier with János Körner and Rudolf Ahlswede they wrote some of the earliest papers of multi-user information theory. In algorithmic information theory (Kolmogorov complexity), he also had some part in developing the fundamental results (earlier with Levin, later with Paul M. B. Vitányi and others). In reliable computation, his main contribution is a fault-tolerant cellular automaton: the question it answers is natural and simple, but the answer (a construction and its proof) is surprisingly complex.

He is member of the American Mathematical Society and the Association of Computing Machinery. He received NSF (National Science Foundation) grants in 1983, 1986, 1990, 1992, 2002.

Tanszékére, 1985-ben kinevezték, 1992 óta professzor, jelenleg emeritus.

Vendégkutató/professzor volt számos intézményben – egyebek között az IBM Kutatóközpontban San Jose-ban 1988-89-ben és Yorktown Heights-ben 1992-ben, a Rutgers Egyetemen 1992-ben, a CWI-n Amszterdamban 1993-ban és 2000-ben, a Római Egyetemen 2000-ben, Párizsban az École Normale Supérieure-en és Marseille-ben a Provence-i Egyetemen 2007-ben. 2008-ban vendégkutató volt az MTA Rényi Alfréd Matematikai Intézetében, 2013-ban pedig az LIRMM-ben, Montpellier-ben.

Fő kutatási területei az információelmélet (klasszikus és algoritmikus), és a megbízható számítások.

75 publikáció szerzője és/vagy társszerzője. Az 1970-es években Lovász Lászlóval írtak tankönyvet *Algoritmusok* címmel.

Korábbi, Körner Jánossal és Rudolf Ahlswede-vel a többfelhasználós információelméletéről szóló tanulmányaik az elsők között voltak. Az algoritmikus információelméletben (Kolmogorov-bonyolultság) is alapvető eredményeket ért el (először Levinnel, később Paul M. B. Vitányival és másokkal). A megbízható számításokban elért legfőbb eredménye egy megbízható sejtautomata: a kérdés természetes és egyszerű, de a válasz (egy konstrukció és bizonyítása) meglepően bonyolult.

Tagja az Amerikai Matematikai Társaságnak és a Számítástechnikai Egyesületnek. 1983-ban, 1986-ban, 1990-ben, 1992-ben és 2002-ben elnyerte az NSF (Nemzeti Tudományos Alap) támogatását.

1974-ben Grünwald Géza díjat kapott.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

15. oldal

In 1974 he was awarded the Grünwald Géza prize.

In 2013 he was elected external member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Mathematical Sciences. He read his inaugural speech *Bonyolult egyszerűsítések rekurzióval* on 18 June 2014.

We asked three questions to Professor Péter Gács. The questions and his short answers follow.

1. Hungary is very proud of its „grey matter”, the scientific performance is considered one of the country’s most important results. How important do you think Hungary is in the scientific world of the 21st century?

Péter Gács: By my own experience, Hungarian researchers work as equals in the leading research institutions of the world.

2. A great number of excellent Hungarian scientists live and work outside Hungary. What do you think of your national and professional identity with reference to your scientific career?

Péter Gács: As a mathematician, I received a world class education at the university as well as at the Mathematical Institute (which then belonged to the Academy), and in the latter I worked in a truly inspiring environment. If the possibilities of international contacts and information exchange had been in the 70’s

2013-ban a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották a Matematikai Tudományok Osztályában. Székfoglaló előadását 2014. június 18-án tartotta *Bonyolult egyszerűsítések rekurzióval* címmel.

Három kérdést tettünk föl Gács Péter professzor úrnak. A kérdéseket és a rövid válaszokat az alábbiakban közöljük.

1. Magyarország nagyon büszke a szürkeállományára, a tudományos teljesítmény az ország egyik legfontosabb eredményének számít. Hogyan ítéli meg Magyarországnak a 21. századi tudomány világában betöltött szerepét?

Gács Péter: Személyes tapasztalataim azt mutatják, hogy a magyar kutatók egyenrangúakként dolgoznak a világ élvonalbeli kutatóintézményeiben.

2. Sok magyar tudós él és dolgozik Magyarországhatárain kívül. Milyen összefüggést lát nemzeti/etnikai hovatartozása és tudományos pályafutása között?

Gács Péter: Matematikusként az egyetemen is és a (akkor még az Akadémiához tartozó) Matematikai Kutatóintézetben is világszínvonalú képzést kaptam, és nagyon termékenyítő környezetben dolgozhattam. Ha a nemzetközi kapcsolat-fenntartás és információcsere lehetőségei a 70-es

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

16. oldal

like the ones today then I may not have left Hungary to the extent that I did.

3. We live in a changing world facing problems unknown earlier. Which areas of research can meet the most urgent demands of our days?

Péter Gács: I don't feel sufficiently qualified for this question. But maybe it would be worth to devote more resources to the modelling of social and economic processes, to create larger and more ambitious models, similarly to the ones for weather and climate. This will be, of course, always an area burdened with political conflicts, but still not less necessary.

Contact

Boston University
Computer Science Department
MA 02215 Boston, 111 Cummington Street
US
E-mail: gacs@bu.edu
Homepage: www.cs.bu.edu/~gacs

években olyanok lettek volna, mint ma, akkor talán nem is szakadtam volna el ennyire Magyarországtól.

3. Változó világunkban korábban ismeretlen problémákkal szembesülünk. Véleménye szerint melyik tudományterület kutatásai adhatnak leginkább választ korunk legégetőbb kérdéseire?

Gács Péter: Nem érzem magam elég kvalifikáltnak erre a kérdésre. De talán érdemes lenne társadalmi és gazdasági folyamatok modellezésére, az időjárás- és klíma-modellek mintájára, sokkal több forrást fordítani, nagyobb és igényesebb modellek létrehozására. Ez persze mindig is politikai konfliktusokkal terhelt terület lesz, de ettől még nem kevésbé szükséges.

Kapcsolat

Boston University
Computer Science Department
MA 02215 Boston, 111 Cummington Street
US
E-mail: gacs@bu.edu
Honlap: www.cs.bu.edu/~gacs

